

HYRDEBREV FRA NORDENS BISKOPER

De nordiske biskopers* hyrdebrev (1972)**

om
DEN NYE DÅPSLITURGI

Kjære troende,

«ved dåpen kler vi oss i Kristus og blir i ham helt og holdent en ny skapning» (Denzinger, nr. 1672). Derfor er dåpen liksom en kime til alle goder som Kristus skjenker menneskene. Men denne kime må ikke dø på grunn av mangel på næring. Den må utvikle seg til et fullvokst tre. Dåpen alene er ikke tilstrekkelig. I tillegg til den må vi bekjenne den treenige Gud og oppfylle Kristi bud som det går frem av Kristi misjonsbefaling: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere.» (Matt 28,18f)

En fornyet dåpsliturgi er i de senere år blitt innført i Den katolske kirke. Forskjellige endringer er foretatt i seremoniene. Dette er skjedd for å gjøre dåpshandlingen enklere, vakrere og mer forståelig, ved å fremheve de vesentlige elementene. Samtidig gir den nye liturgi en offisiell katolsk trosundervisning om dåpen. Foruten den grunnleggende lære, at dåpen renses for synd og gir barnekår hos Gud, blir særlig følgende punkter fremhevet:

I.

«Dåpen er ... først og fremst det sakrament som gir uttrykk for den tro mennesker – opplyst av Den Hellige Ånds nåde – gir som svar på Kristi Evangelium. Intet er derfor viktigere for Kirken, intet er mer i samsvar med dens vesen, enn at alle – enten det gjelder katekumener eller foreldre til små barn eller faddere – vekkes til en sann og aktiv tro som får dem til å holde fast ved Kristus. Ved denne tro går de inn i eller bekrefter sin tilslutning til den nye pakt og dens forpliktelser.» (Generelle innl. bemerkn., nr. 3)

---

* Den nordiske bispekonferanse hadde våren 1972 disse medlemmer:

- Helsinki: Biskop Paul Verschuren S.C.I.
- København: Biskop Hans Ludvig Martensen S.J.
- Oslo: Biskop John Willem Nicolaysen Gran O.C.S.O.
- Reykjavik: Biskop Hendrik Hubert Frehen S.M.M.
- Stockholm: Biskop John Edward Taylor O.M.I.
- Tromsø: Biskop Johannes Wember M.S.F.
- Trondheim: Biskop Johannes Riith SS.CC.

** Hyrdebrevet som går tilbake til bispekonferansens møte på Mariaholm i februar 1972, ble ferdigstilt på tysk/latin av biskop Martensen og lest offentlig på de nasjonale språk fra søndag 9. april 1972. I foreliggende oversettelse er det gjort noen mindre endringer, spesielt for å bringe sitater i samsvar med formuleringen i foreliggende utgave av ritualet på norsk.

Dåpen innebærer ikke bare nådens gave, men også troens ansvar. Fariseerne på Kristi tid sa: «Vi er Abrahams ætt.» Men for Kristus var dette ikke nok (jf. Joh 8,33ff). På samme måte er heller ikke dåpen nok dersom ikke mennesket, opplyst av Den Hellige Ånd, vender seg til Kristi Evangelium.

De små barn er imidlertid ennå ute av stand til å bekjenne troen, og de fornemmer ikke Den Hellige Ånds opplysning.*** Hvordan er det så mulig at Den katolske kirke anbefaler barnedåp? Om dette sier den nye instruksjon om dåpen:

II.

«Kirken er sendt for å forkynne Evangeliet og døpe, og har alt fra de første århundrer døpt ikke bare voksne, men også små barn. For Herrens ord ‘den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike’, har Kirken alltid forstått slik at barn ikke skal nektes dåpen. ...» (Ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 2)

Dåpen innebærer ikke at det blir øvet tvang overfor barnet. Den dømte må senere bestemme om han eller hun vil leve som kristen eller ikke. Men et menneske skal ikke hindres i å bli trukket inn i fylde av Kristi godhet og kjærlighet allerede fra livets begynnelse av. Foreldrene skal heller ikke hindres i, gjennom den sakramentale handling, å få visshet for at de er knyttet til sine barn ved Kristis altomfattende kjærlighet. Dåpen stadfester at barnet tilhører den himmelske far enda mer enn sine foreldre.

III.

En slik barnedåp er imidlertid bare forsvarlig dersom en har et velbegrunnet håp om at barnet senere får høre og bekjenne Kristi glade budskap og derved åpner seg for den alltid voksende kjærlighet som Kristus har lært menneskene.

Dersom det skulle gå slik at mange dømte senere i livet ikke bekjenner Kristus eller forneker ham i handling – eller dersom foreldre bringer barn til dåpen bare fordi det er skikk og bruk på stedet eller innen familien, men ikke av ekte tro – da ville dåpssakramentets verdighet bli krenket og troens alvor uthullet, til stor skade for både Kirken og det enkelte menneske.

Derfor fremhever den nye dåpsliturgi svært markant tre elementer: Foreldrenes deltagelse, Kirkens deltagelse og en forberedende trosundervisning.

*** Hyrdebrevet bygger på *typicus*-utgaven av ritualet for dåp av barn som kom i 1969. Der het det i nr. 1: «Med betegnelsen barn – dvs. små barn – forstås de som ikke har og kan bekjenne egen tro, da de ennå ikke har nådd skjelnealderen.» I annen *typicus*-utgave av ritualet som kom i 1973 og som ligger til grunn for ritualet som nå utgis på norsk, var etter krav fra Troskongregasjonen ordene «har og» fjernet og nummerets tekst blitt endret til: «Med betegnelsen barn – dvs. små barn – forstås de som ikke kan bekjenne egen tro, da de ennå ikke har nådd skjelnealderen.» – Hyrdebrevet er således ikke i konflikt med den ritualendring som skjedde like etter at brevet var skrevet.

1) «Det følger av selve skapelsesordningen at foreldrenes tjeneste og oppgave ved dåp av små barn får en plass som viser at disses oppgave favner videre enn faddernes» (ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 5), heter det i innledningen til det nye ritual for dåp av barn. I seremoniene kommer dette til uttrykk på følgende måte:

Foreldrene ber om at barnet blir døpt. De tegner barnet med korsets tegn på pannen. De forsaker Satan^{****} og bekjenner den kristne tro for deres barn. Ikke lenger fadderren, men moren selv, bærer det lille barn til døpefonten og holder det under dåpen. Likeledes holder enten moren eller faren dåpslyset, og foreldrene blir velsignet hver for seg, for at de skal bære sitt ansvar som kristen far og mor.

2) Likeledes betyr dåpen ikke bare fellesskap mellom foreldre og barn. Den betegner også hele Kirkens fellesskap med barnet. Kirkens representeres særlig av fadderne og de øvrige tilstedeværende menighetslemmer som er til stede (jf. ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 2).

Slik bærer dåpshandlingen helt igjennom et fellesskapspreg og skal gjøre det synlig at barnet helt fra spedbarnsalderen er innlemmet i et fellesskap. «For et lite barn har ... rett til menighetens kjærlighet og hjelp.» (Ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 4) Ikke bare i dåpshandlingens øyeblikk, men også senere i livet skal andre menneskers tro bære den enkeltes tro, minske hans nød og svakhet og hjelpe ham å overvinne den. Derfor «er dåpen det sakrament som innlemmer mennesker i Kirken; ... den er enhetens sakramentale bånd mellom alle som blir merket med den.» (Generelle innl. bemerkn., nr. 4)

Kirkens deltagelse i barnedåpen kommer til uttrykk i de nye liturgiske forskrifter: Det anbefales at dåpen blir feiret med mest mulig festlighet, og at mange av menighetens medlemmer er til stede. Likeledes anbefales at dåpshandlingen finner sted under søndagens hovedgudstjeneste, i det minste leilighetsvis.

3) På samme måte som foreldrene kan hele Kirken bare påta seg ansvaret for barnedåp hvis alt som står i menneskelig makt, blir gjort for at dåpsbarnet senere oppdras i den kristne tro.

Derfor betoner den nye dåpsbestemmelse med større alvor enn tidligere nødvendigheten av en undervisning i troen.

Foreldrene selv skal med iver forberede seg på den kommende barnedåp: «Det er av stor betydning at foreldrene før feiringen av sakramentet forbereder seg til bevisst deltagelse i denne. Enten ledet av egen tro eller støttet av venner eller andre menighetsmedlemmer bør de forberede seg ved å anvende gode

---

^{****} I hyrdebrevet har biskopene brukt ordene «Den onde» («der Böse»), slik det også har vært vanlig på norsk i lang tid (jf. *Bønnebok for Den katolske kirke*, s. 547). Foreliggende norske utgave av ritualet bruker samme ord som på latin: «Satan»

hjelpemidler så som bøker, brev eller katekismer bestemt for familier.» (Ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 5,1)

Det anbefales at sognepresten så vidt mulig besøker foreldrene under denne forberedelsestid og tar del i forberedelsen til dåpen. (Ib.)

Under dåpsliturgien stilles foreldrene dette spørsmål: «Når dere ber om dåpen for deres barn, er dere da klar over hvilke plikter dette innebærer: at dere oppdrar dem i troen så de lærer å holde Guds bud og elske ham og sin neste slik Kristus har lært oss?» (Ritualet for dåp av barn, nr. 39) Foreldrene eller i det minste én av dem må kunne svare fullt og alvorlig JA på dette spørsmål.

Når foreldrene ikke har tilstrekkelige forutsetninger for å gi barnet kunnskap om i det minste det mest grunnleggende i den kristne tro, må de få undervisning (i det minste en kort innføring i troen) allerede før barsedåpen (jf. ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 5,1; 7,1; 8; 8,4; 13). Dåpen kan eventuelt utsettes for å gi foreldrene en nødvendig forberedelse og trosundervisning (ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 8; 8,3; 25). Når en ikke kan regne med at barna vil få en kristen oppdragelse, kan bispekonferansen ifølge den nye dåpsinstruksjon utstede bestemmelser om en utsettelse av dåpen (ritualet for dåp av barn, innl. bemerkn., nr. 25).

Foreldrene forplikter seg til siden å oppdra det dømte barn i den kristne tro. Foreldrene står imidlertid ikke alene. Sognepresten vil selv gi barna religionsundervisning; kateketiske menighetssenter eller katolske skoler må hjelpe til, alt etter de lokale forhold.

Såvel hele Kirken som den enkelte kristnes fremtid avhenger av at dåpsnåden blir virksom. For å oppnå dette må enhver åpne seg mer og mer for Den Hellige Ånds gaver. Den nye dåpsliturgi og de nye forskrifter vil bidra til dette. Således vil dåpen virke hva den sakramentalt er et tegn på: Gjøre oss stadig mer delaktige i Herrens liv, død og oppstandelse. Den vil på nytt tegne det gudsbilde som er ødelagt i det falne menneske. Den vil fordype og styrke Kikens enhet, slik at alle kristne som ved dåpen tilhører Kristus, også virkelig erfarer at de er knyttet til hverandre med kjærlighetens bånd.

Vi ber Gud velsigne dere alle.

NORDENS KATOLSKE BISKOPER

(Mars 1972)